

Peklenske razmere na polju stavke

Tako je označil senator Johnson položaj stavkarjev v Pennsylvaniji. Apeliral je na senatore, da glasujejo za njegovo resolucijo, da se uvede preiskava.

Washington, D. C. — Zvezni senator Hiram Johnson iz Californije je v svojem govoru, ki ga je imel 1. febr. v višji zbornici senata, izjavil, da je položaj stavkarjev v Pennsylvaniji. Na senatore je apeliral, da glasujejo za njegovo resolucijo, da se uvede preiskava krave vojne, ki se vrši pred našimi očmi. Ko je končal, se je oglašil k besedi senator Reed iz Pennsylvanije, poudaril sluga Mellonovih interesov, ki dominirajo Pittsburgh Coal kompaniji, ki je povzročila stavko, in mu skušal odgovorjati. Njegov govor je bil šibek in ni odgovarjal dejstvu. Pred par dnevi je bil senator naznanil, da je ponovni kandidat in njegova izvolitev je v veliki meri odvisna od republikanske mašine, zato pa je bil v svojem govoru pomirljiv in zagovarjal premožniške podjetnike.

Z ostro ironijo je Johnson bical ameriško vlado, ker ne podzema nikakega koraka, da prime podjetnike, ki so krivi neznoznega stanja med premožarji. Norčeval se je iz vladne politike napram drugim državam, katerim se prikazuje Amerika kot moralna učiteljica, jim govori za zakone, ki bi odpravili vojne, doma pa pusti prav pred pragom glavnega mesta, da se nemoteno vrši industrijska vojna, kjer strada na tisoče družin, žrtve ravno tako krvave in brutalne vojne kot se je sploh kdaj vršila v zgodovini.

Več kot eno uro je Johnson čital izreke iz časopisov o trpljenju stavkajočih družin, ki so bile v najhujši zimi vržene na cesto v sneg in mraz. Opisoval je barake, katere je zgradila znanje v naglici organizacija U.M.W.A. Pripovedoval je o lačnih in sestradanih otrocih, ki prezebaajo v mrzlih barakah v raztrganih oblekah in katerih edina hrana je suh kruh in slaba kava.

Johnson je citiral W. A. Leasherja, podpredsednika Pittsburgh Coal kompanije, ki je podal izjavo, da je družba premisljeno kršila jacksonvillsko medzgodbo pogodbo, ki je bila sklenjena 1. 1924, in bi morala trajati do 1. aprila 1927, pa jo je kršila že v avgustu l. 1925. Leasher je tedaj rekel: "Podpisali smo pogodbo in etično bi morala veljati, toda ekonomske razmere so nas prisilile, da se nismo ozirali nanjo."

"Spominjam se," je dejal Johnson, "kako hitro je justica zgrabila premogarsko organizacijo in izdajala indultne, a ko so kršili pogodbo unije, ki so jo podpisale. Sodniki so v takih slučajih govorili dolge govore o svetosti pogodb. Ako bi Pittsburgh Coal kompanija kaj dala na svetost pogodb, bi sedaj ne bilo teh grozot stradanja, zmrzovanja, obupa in policijske brutalnosti, kot prevladuje sedaj v stavkovnih okrajih."

Johnson je potem prečital nekaj sodniških prepovedi, ki so bile izdane v Pennsylvaniji po federalnih sodniških proti stavkajočim premogarjem. Opisal je teror, ki ga uganjajo kompanijski policiji in pobojniki, ki uporabljajo v boju proti stavkarjem puške in strojnice ter skušajo na ta način zatreti vsako gibanje premogarjev, ki se bojujejo za svoje pravice.

Kljub vsemu temu, kar je govoril Johnson, ni bilo ne upa, da se podvzame akcija, da se take razmere odpravijo, in glasovanje o resoluciji v senatu bo prišlo na vrsto šele proti koncu februarja ali v začetku marca.

Berger za odpravo nepismenosti

Socialistični kongresnik je v tem smislu vložil predlog v zvezni nižji zbornici.

Washington, D. C. — "Vlada bi se morala zavzeti za korak, da se odpravi nepismenost v Združenih državah in bi morala v to svrhu ustanoviti poseben sklad na način kot sedaj zvezna vlada pomaga finančno posameznim državam za vzdrževanje in gradnjo dobrih cest." To izjavo je podal v zbornici socialistični kongresnik Berger, ko je 30. jan. predložil in utemeljeval predlog, da se odpravi nepismenost v Ameriki. Predloga vključuje točko, da naj kongres v prihodnjih šestih letih določi dva milijona dolarjev letno v to svrhu.

V Nemčiji, Franciji, Angliji, na Švedskem in v drugih severnih državah Evrope je nepismenost velika nižja kot v Združenih državah, dasiravno razpolagamo tukaj z veliko večjim bogastvom kot imenovane države. Berger je dejal, da nepismenost v veliko večji meri ogroža demokracijo države, kjer veliko odvisi od dejstva, dali je ljudstvo zmoglo čitanja in pisanja, kot v državah, kjer vlada absolutizem in diktatura. Kjer je nepismenost najvišja, kot na primer v južnih državah, cveto klanovske organizacije, versko bigotstvo in nestrpnost.

Sovjetski odpravili monopol zunanje trgovine?

Nepotrjena vest se glasi, da je privatnim državam dovoljeno izvažati in uvažati blago iz Rusije.

London, 4. febr. — Iz Varšave je danes prišla nepotrjena vest — ki pa je citirana iz "zanesljivih virov iz Moskve" — da je sovjetska vlada sklenila odpraviti državni monopol zunanje trgovine za Sovjetsko unijo in dovoliti privatnim tržakom, da lahko importirajo in eksportirajo blago. Ako je ta vest resnična, tedaj so sovjetski zavržili eno glavnih poboljševalnih revolucije in politike. Tročrtni se danes zahteva, da se mora popolnoma zatreti tudi notranja privatna trgovina, ki je poleg privatnega dobička temeljni kamen kapitalističnega in buržoaznega sistema. Lenin je leta 1920 s svojo "novo ekonomsko politiko" dovolil notranjo privatno trgovino, ampak trgovina z zunanjim svetom je bila do danes v rokah države.

Kabinetna kriza v Jugoslaviji

Demokratski ministri podali ostavko.

Beograd, 4. febr. — Ministri demokratske stranke v jugoslovanski koalicijski vladi so večer podali ostavko. Premijer Vukičević se ni naznanil ostavke vsega kabineta v svrhu reorganiziranja vlade, vendar pa je dvomljivo, da se vladna kriza reši brez razpusta skupščine in novih volitev.

Milijonar pretvoril palačo v trdnjavo.

Chicago. — Charles H. Schweppe, milijonar, je bil informiran, da nameravajo roparji ugrabiti njegove otroke in potem terjati odkupnino. Milijonar je takoj dal svojo palačo preoblikovati v trdnjavo. Okrog posestva so postavili visoko in na vrhu težko strelno ograjo in znotraj ograje je noč in dan na straži velika armada privatnih stražnikov ter nemških policijskih poev.

ŽENSKI BIRO CITIRA SMITHA

Hvali njegovo stališče, ki ga je izrekel v svoji letni poslanici na državno zakonodajno gledano ženskega dela v industriji.

Washington, D. C. — Dolg citat iz poslanice governerja Smitha, katere je naslovil na državno zakonodajno in v kateri je zavzel simpatično stališče napram ženskam, ki so upošle v raznih industrijah, je bil priroben v listu, ki ga izdaja Ženski biro, odsek zveznega delavskega departmanta.

V njem citira Smithovo kritiko newyorške legislature, ker ni sprejela bolj učinkovitega zakona za 48 urno delo in ker ni sprejela zakona, da se ustanovi odbor za določitev minimalne meze. "Kakšna opravila naj bi bila," pravi Smith v poslanici, "za državno smernico, ki dovoljuje veliko število ženskih delavk, ki so v sedanjih razmerah brez moči, da delajo v industrijah za aramtano nizko mezo, ki ne zadostuje za primerno zdravniško oskrbo v slučaju bolezni in za dostojno življenje? Nekdo mora plačati za to. Vred teh razmer pa čveto in naraščajo do brodelne družbe, ki nabirajo darove za razne ustanove, ki pa ne morejo nikdar izvršiti tistega dela kot ga lahko stori v tem oziru država, ki bi se morala zavzeti, da se alične razmere odpravijo. Ženske si pri delu v industrijah pokvarijo zdravje, kar povzroča bledo in trpljenje in slabi bodoče generacije."

Smith je tudi naglašal, naj se krivične postavke, ki zastopujejo ženske, odpravijo iz zakonika ali pa naj se sprejmejo amendentni ki že obstoječim postavkam, ki so krivične napram ženskam, ki delajo v industrijah.

Smithova poslanica se zelo lepo čita, ampak pomisliti je treba, da se bo v tem letu Smith potoval, da ga demokracična konvencija nominira za prednedskega kandidata. Valed tega pa ni njegovih besed o boljšem varstvu žensk v industrijah vzeti resnim. Smith je governer države New York že več let. V vseh teh letih, v katerih bi lahko mnogo naredil v tem oziru, pa se ni veliko brigal za delavska vprašanja. Tudi on je zvest hlapce kapitalističnih interesov, kajti če bi bilo drugače, bi imel nikakega upanja, da postane kandidat za najvišje mesto v Združenih državah. Vse to je že davno jasno ljudem, ki mislijo s svojimi možgani in vedo, koliko je verjeti lepim besedam, ki jih govorijo profesionalni političarji.

ZAKON ZA VARNOST V PREMOGOVNIKU VETIRAN.

Tako je, ker delavci niso politično organizirani.

Pittsburgh, Pa. — V državi Tennessee, v kateri so premogovniški podjetniki razbili rudarsko strokovno organizacijo, je bil sprejet zakon, ki je določal, da se nbrajo premogovniški potresati s skalnimi ali granitnim prahom, da se prepreči eksplozije. Mr. Peay, governer te države, je pa to postavbo vetiral. Rudarji bodo v tej državi še nadalje izpostavljeni nevarnostim plinskih razstrelb.

Ako bi bili delavci in farmarji v tej državi organizirani politično, bi profesionalni političarji kot kandidatje obljubljali volilcem še lažje in neba, kadar so izvoljeni, jim pa pokažejo fige.

Drugi oljni magnat raz- žalil senat

Stewart, predsednik oljne družbe v Indiani, pozvan na odgovor, ker noče odgovorjati na vprašanja.

Washington, D. C. — Vrhovno sodišče v Kolumbijskem distriktu je v soboto vzelo oljnega magnata Stewarta v svoje zavetje na podlagi "habeas corpusa". Odredilo je, da senat izpusti Stewarta pod jamčevino \$1000. Magnat je bil nato izpuščen.

Washington, D. C. — Senatna zbornica je v petek popolnoma sklenila, da se polk. Robert W. Stewart, milijonarski predsednik Standard Oil Co. v Indiani, aretirati radi žaljenja senata. Stewart je bil takoj aretiran v svojem hotelu in drugi dan je bil priveden pred senat, da pojasni, zakaj ni odgovarjal na gotova vprašanja, ki mu jih je zastavil senatni odsek za javna zemljišča v preiskavi teapodomske petrolejske korupcije.

Stewart je po svojih odvetniških sporočilih, da ne bo povedal ničesar kljub tej akciji senata. Senat ga seveda lahko kaznuje z globo ali zaporom ali z obojem. Magnat se bo skušal izviti iz pesti senata s pomočjo procedure "habeas corpusa." Stewart je zapleten v afero Sinclairjeve Continental Trading Company, katere je pod obtožbo v zvezi s teapodomskim škandalom.

Hickmanovo pismo ude- rilo njegovo blaznost

Država premožnih bratov, ki je predložila pismo, ki ga je baje pisal v ječi.

Los Angeles, Cal. — V petek je branitelj W. E. Hickmana zaključil evidenco v prid njemu in državni pravdnik Keyes je takoj udaril po evidenci. Dva pihijatra sta pričala v prid Hickmanu z izjavama, da je morilec podvržen stanju "dementia praecox" na možganih in valed tega ne more biti odgovoren za svoja dejanja.

Državni pravdnik je prečital pismo, ki ga je po zadržanju točteljev pisal Hickman v zaporu nekemu drugemu znancu v ječi. Pismo je prišlo v roke jedarja, ki ga je izročil oblastem. V pismu pravi Hickman, da "seveda ni blazen, toda igral bo blaznost na vse pretege," da na ta način uide smrti na vevalih. Ako je Hickman res to pisal, potem je pismo zelo obtežilen dokaz proti njemu.

PET JUGOSLOVANSKIH EMI- GRANTOV PRIJETIH OB MEJI.

Z njimi vred je prijet tudi vodnik. Zda se ob denar in za eno izkušnjo bogatejši.

San Diego, Cal. — Obmejna patrila je prišla šest mož. Pet je jugoslovanskih izseljenikov, šteti je pa neki John McLaughlin, ki se je ponudil jugoslovanskim izseljenikom za vodnika, da jih popelje proti plačilu v obljubljeno deželo. Vsaak mu je plačal sto petdeset dolarjev.

Jugoslovanski izseljeniki se pišejo: John Bučin, Milo Kazanegra, David Erigujo, John Bičić in Pavel Kojanca. Pridrži so bili v zaporu za deportacijo.

John McLaughlin se bo moral zagovarjati zaradi vtihotapljenja tujezmecev v Združene države.

Požar odzvel dele 8000 delavcem.

Fall River, Mass. — Silen požar, ki je zadnje dni uničil trgovsko središče Fall Riverja in naredil 25 milijonov dolarjev škodo, je vrzel 8000 delavcev na cesto. Zgorele so mnoge tovarne in prodajalnice.

TRUST SADJA ŽANJE V LATIN- SKI AMERIKI

V pretečenem letu je naredil 19 milijonov dobička. V zadnjih petih letih je pa imel nad 100 milijonov profita.

Washington, D. C. — Ameriški kapitalistični imperij raste v latinski Ameriki. Čisti dobiček Caribbean United Fruit kompanije je znašal v janekem letu \$19,621,841 čistega dobička.

Toda profiti te družbe so mnogo višji kot jih kažejo te številke. Spremembe v naloženem kapitalu vključujejo 100% dividende na delnice v letu 1921. Delničarjem so se od 1. 1921 pa do 1. 1927 evišali profiti za skoraj 500%.

Ta trust dominira produkcijo sadja v latinski Ameriki. V lanskem letu je tudi produciral skoraj milijon vred sladkorja na svojih poljih na Kubi. V zadnjih petih letih anaša skupen profit United Fruit kompanije nad 100 milijonov dolarjev, ki so šli v šepo wallstreetskih kapitalistov, kateri kontrolirajo trust sadja v latinski Ameriki.

Protilklerikalna kampanja v Mehiki

Spet 200 klerikalcev prijetih v mreži, ki je bila vržena okrog zarotnikov po vsej deželi.

Mexico City, 4. febr. — Oficijsno poročajo, da je bilo večer najdenih 200 klerikalnih zarotnikov aretiranih v kampanji protiklerikalnega čiščenja, ki je v teku po vsej deželi. Klerikalci — med katerimi so nekateri prominentni političarji — so bili prijeti v Chihuahua Cityju, San Luis Potosiju in drugih večjih mestih Mehike; val so člani "Verske obrambne lige."

PREMOGOVNI BARONI RE- ZEJO MEZDE STAVKO- KAZOM.

V mnogih stavkokazkih premogovnikih se plačuje nižja mezza kot po lestvici izza leta 1917.

Pittsburgh, Pa. — Pittsburgh Coal kompanije je po svojih premogovniških nabila lepake, v katerih naznanja stavkokazom, da je mezza zopet precej znižana. Neko drugo poročilo pa pripoveduje, da se mezza takoj zniža za precejšnji del. Premogovniški baroni pojejo staro pesem, da ne morejo izhajati.

Stavkokazi, ki delajo zdaj za to družbo, delajo za nižjo mezo, kot je določena v mezdni lestvici izza leta 1917. Govorice se čujejo, da med stavkokazi zaradi tega vlada velika nezadovoljnost in da stavkokazi govorijo o stavki.

To ponavljajoče znižanje mezde je najjasnejši dokaz, da so rudarji v pravem, ker so zastavkali. Rudarji brez organizacije so podobni vojaku brez orožja na bojnem polju.

Navd na glavne kavarne v Chicagu.

Chicago. — V noči od sobote na nedeljo so zvezni prohibični agenti planili v dvanaest največjih čikaških kavaren, ki so navadno odprte vso noč in polne gostov. Okrog 1500 gostov je bilo iznenadenih in precej opojne pižaje zaplenjene. Prohibične oblasti bodo zdaj skušale za-preti vse te kavarne za eno leto.

Nov mezdni eksperiment v Indianapolisu

Delavci si sami določajo minimalno mezo na podlagi letnega eksistenčnega budžeta.

Indianapolis, Ind. — Nov mezdni sistem je na poskušnji pri tukajšnji Columbia Consery kompaniji, ki je bil — kot poročajo — uveden na sugestijo Williama P. Haggooda, brata znane radikalca Normana Haggooda. Poročilo se tudi glasi, da sistem bazira na "socialistični teoriji." Kolikor je do danes pokazala poskušnja, se je sistem dobro obnesel.

Kompanija je dovolila delavcem, da so organizirali svoj delavski svet, ki je v sporazumu s predstavniki družbe izdelal mezdno lestvico, katara aloni na povprečnem letnem budgetu ali proračunu stroškov za življenjske potrebe. Na ta način je bila sprejeta minimalna meza za vse delavce v tovarni. Neosnovljeni delavci ne smejo dobiti manj kot \$19 tedenske plače, oženjeni pa dobivajo najmanj \$32.50 tedensko. Poleg tega dobi oženjen delavec en dolar več tedensko za vsakega otroka, ki se ni polnoleten. V slučaju pa, če delata delavec in njegova žena, tedaj je delavec plačan kot neoznjen.

Novi načrt je bil uveden predvsem zato, da se delavci iznebijo skrbi za svoj obstanek, valed česar se bolj sanjajo za svoje delo, kakor je pojasnil J. L. Ekvana, "izobraževalni direktor" družbe. Družba namerava sdaj uvesti še posebno "spesobnostno mezdno lestvico," na podlagi katere bodo plačevali poleg minimalne še toliko kolikor delavci zaslužijo valed svoje sposobnosti.

Kuomintang zboruje

Cetrli kongres kitajske ljudske stranke v Nankingu.

Nanking, 4. febr. — Cetrli plenarni kongres kitajske ljudske stranke kuomintang je bil večerj otvorjen v Nankingu. General Chiang Kaišek je otvoril zborovanje z dolgim govorom, v katerem je rekel med drugim, da je kuomintang dobil kontrolo nad šestnajstimi provincami Kitajske (vseh kitajskih provinc je 21), toda izven teofitorjalnega napredka je imela stranka v zadnjih treh letih civilne vojne zelo malo uspeha. Principi dr. Sunjatsena, očeta kitajske revolucije, se niso uveljavili, kar je aramota.

Kajšek je dalje rekel, da je kuomintang stopil v zvezo s Sovjetsko Rusijo v nadi, da dobi pošteno pomoč v boju za osvoboditev kitajskega ljudstva od domačih in tujih tiranov; ampak sovjeti so začeli izrabljati Kitajsko za fubalsko žogo v svoji mednarodni politiki. Rekel je tudi, da kasneje predloži detajlirano poročilo o odnosaah s Sovjetsko unijo in iz tega poročila bo jasno, zakaj je kuomintangska vlada prelomila stike s Moskvjo.

BANKIR PROTESTIRA PRO- TI JONESOVI PREDLOGI.

Washington, D. C. — Predsednik Pierson, član zvezne trgovske zbornice in mogosen bankir, je vložil svoj protest proti Jonesovi predlogi, ki vključuje točko za vladno lastništvo in obratovanje trgovskega brodogva na moderni podlagi.

Tročki "odpravi" v izgnanstvu.

Moskva, 4. febr. — Uradno poročilo se glasi, da je Leon Tročki dospel na cilj svojega bodočega bivanja v Aziji brez vsakega incidenta in v prilično dobrem zdravju. Poročilo dodaja, da podnebje, v katerem se zdaj nahaja, mu bo še koristilo, da se Tročki iznebi tuberkuloze, ki ga muči že dalj časa.

Vesti iz Jugoslavije

POLOŽAJ JUGOSLAVIJE IN GRČIJE.

(Izvirno.)

Mlada jugoslovanska država se razvija v ekonomsko moč in solidno državo. Vse mogoče oblike v naravnih bogastvih Jugoslavije, srčnost in tudi kolikor toliko solidnost jugoslovanskih narodov, ki stopajo po vrh stopenj svojega državnega razvoja, skratka vse to dokazuje, da je Jugoslavija tista država na Balkanu, ki ima vse možnosti za svoj obstoj in za svoj napredek. Sicer to dokazuje tudi zgodovina jugoslovanskih narodov od vsega poznega do današnjih dni. Vedno tisti momenti, ki samo kažejo dravo, mlado generacijo Slovanov na Balkanu, ki veruje v svojo bodočnost, v same sebe in ima upanje, da bo zasvetil v dežele zdrav duha nove in kulturne človečanske civilizacije in vgnil te narode na tiso stoječih človeških omike in kulture, ki je prežeta s človečanskimi dejami resnične demokracije.

Priznati je sedaj treba, da jugoslovani sicer še niso na visoki stopnji človeške civilizacije. Tudi zgodovina, na katero moramo sklicevati potrjuje to dejstvo, a obenem in to je tudi treba priznati, dokazuje, da je bil boj za obstanek jugoslovanskih narodov tako velik, tako grozen, da se kulture razvijati ne bi mogli dvigniti na ono stopnjo, kakor se je vgnil pri nekaterih drugih narodih. Počasi se sedaj bližajo normalni trenutki pozitivnega dela, samo vstvarjanja in vstvarjanja. Res je tudi, da se ne to godi jako počasi in da je razvoj tekem par let, odkar so bili Slovenci, Hrvati in Srbi združili v eno državo: Jugoslavijo, še tako majhen in še tako neznan, da v zgodovinskem razdobju juž. slovanških narodov pomeni jako malo. Toda vendar je tu, volja premagati vse virove in določiti smer, ki bo poljšla in solidnejša. — V tem namenu se nahaja današnji gospodarski, kot politični ali kulturni položaj mlade Jugoslavije. Vse je še v znamenju nekega pričakovanja in vse še pričakuje od te ali one stvari istega razumevanja, ki bi bil pri ozdravljenju nujno potreben.

Mnogo zaprek je še, mnogo velikih težkoč in še marsikaj nedostatkov je najti v jugoslovanskem javnem življenju. Toda s krepko in močno voljo se je pokazalo, da morajo vse te zapreke izgniti, da se mora položaj Jugoslavije obrniti na polje in da se mora z vsem elanom in odkritostjo pričeti na notranji in gospodarski konsolidaciji Jugoslavije.

In v tem oziru je bilo že mnogo storjeno. Razmere so se v parih dneh do razne izpremenile in v tej ali oni strani so se dosegli celo taki uspehi, kakršnih še ni v tem kratkem času moglo pričakovati.

Edino v zunanje političnem položaju Jugoslavije na taki stopnji, kakor so nekatere druge države. To pride pač vedno do politične konstelacije in pa do onih merodajnih faktorjev, ki odločujejo o usodi države in narodov. In ti faktorji so v Jugoslaviji močni, ti faktorji tudi odločujejo v mladi jugoslovanski državi ter jej dajejo notranjo in zunanje politične smeri. Z vsemi sosedji so jugoslovani prijatelji, prijatelji tudi za tiste, ki so miroljubni. Le žal, da niso sosedje Jugoslavije iskreni prijatelji, da so le sovrani, neprijatelji, ki komaj čakajo trenutka, da padejo mladi državi v hrbet in ji odtrgajo kosom. Vse polno je teh nasprotnikov, a največji izmed njih je fašistična Italija, ki zbuja celo kopo držav in uganja na najrazličnejše načine sovrainost proti Jugoslaviji.

Tudi z Grčijo ni dosti večje razlike, kajti tudi Grčija je ena med tistih držav, ki ni iskrena prijateljica in sosedja Jugoslavije. Grčija je dežela revolucije,

Iz vsebine tega članka, ki je razvidno, da je usoda Trsta in Reke, ki sta obsojena na gospodarski propad, obupna in ni vsaj v bližnji bodočnosti izgledov za izboljšanje.

V južnih krajih Jugoslavije je glad. Iz južnih krajev jugoslovanske države prihajajo vesti, da je v Hercegovini, delno v Bosni, zlasti pa v Črni gori nastopila lakota. Ljudstvo je obupano, ker ne dobiva hrane. Zlasti Črna gora je v tem pogledu skrajno slaba. Prebivalstvo je lačno in strgano. Proti je otežkočen, ker je tam dolga zima in so tudi večji snežni zameti. Vlada v Beogradu pa se premalo meni zato, ali strada prebivalstvo, ali ne. Posebno Črnogorci so najbolj zapušteni. Usmilijo se jih le takrat, kadar so volitve. Druge jih puste na miru in se ne brigajo niti malo za njihovo blaginjo in njihov blagor. Lakota, ki je nastopila sedaj, ko je zmanjkalo prav vsake hrane, bo prisilila prebivalstvo, da se bo pričelo braniti z nasilstvi in ropom. Pač živeti morajo in če ni drugega, si morajo hrano preskrbeti na ta način. Vlada pa mesto da bi jim poslala hrane, je poslala vojsko, da dela red. — Ja, je pač tako v Črni gori.

Kredit za delavske stanovanjave v Oslouku. Na intervencijo delavske zbornice je vlada odobrila večje kredite za zidavo stanovanj delavcem v Oslouku, ki prebivajo sedaj v napol gnilih in raztrganih barakah. Kredit je že odobren in je zato pričakovati, da tokom tega leta že dobe delavci primerna stanovanja.

Ferad beg draga izpuščen na svobodo. Vóditelj džemijeta v Jugoslaviji Ferad beg draga, ki je bil svoječasno obsojen na dvajset let ječe, ki je bil okovan v ječah Macedonije, je bil izpuščen sedaj na svobodo. Kakor ni bilo juridično pravega povoda, da so ga zaprli in obsodili, tako tudi ni bilo sedaj pravega vzroka, da so ga izpuštili. Pri oporositvi igrajo vlogo le politični motivi. Sprjaznil se je pač z radikali in sedaj je dobro. Ej, radikali so v Jugoslaviji, — bogovi. Ferad beg draga že ve to in vati tisti, ki so bili zaprti pa niso vedeli zakaj in ki so bili izpuščeni pa niso vedel zakaj.

IZ PRIMORJA

Mussolini dobil od Francije 100.000 frankov! Pariz. — "Populaire" piše v polemiki z milanskim "Popolo d'Italia" o raznih dosedaj neznanih podrobnostih iz Mussolinijeve preteklosti. Posebno zanimivo je dejstvo, da je dala francoska vlada bivšemu socialističnemu voditelju Mussoliniju med vojno podporo 100.000 frankov za ustanovitve "Popola d'Italia." Ta znesek je bil izplačan zato, ker se je Mussolini direktno obvezal, da bo z novim listom vršil propagando za vstop Italije v vojno na strani antante. To podporo je izročil Mussoliniju sedanjji vodja francoske komunistične stranke Cachin, ki je bil takrat kot agent francoske vlade poverjen, da se z Mussolinijem pogodi za to poslovno pogodbo.

Iz sovrainstva. Fran Skočir iz Volarjev je bil obtožen, da je rekel Ivanu Kendi, ko je oblačil vojaško uniformo: "Ali se ne sramuješ nositi italijanske uniforme?" Pri orožnikih sta dve priči potrdili, da je Skočir res izrekel omenjeno žalitev ali predsojila v Tolminu sta prič izjavili, da sta slišali to le od drugih oseb. Pokazalo se je končno, da je vsa reč izmišljena in da je Kenda ovdal Skočirja zgolj iz sovraštva. Skočir je bil oproščen. Vojak Kenda zasluži pošteno kazen!

Goriška pokrajina je dovršila svoje prvo upravno leto. Za liktorsko posojilo je podpisala 100.000 lir, za ceste je izdala nad 700.000 lir, za kmetijski pogostuči urad prispeva dežela s 53.000 lirami, pokrajinskemu sportnemu združenju je nakazala deželna uprava 2000 lir, za zgradbo velikega sportnega igrišča pa 150.000 lir. Na zdravstvenem polju se pripravljajo ukrepi za borbo proti jetiki.

Platina v umetnosti in znanosti

Amerika vporablja več platine kot katera druga dežela. V zadnjih letih je ta izredno dragocena kovina postala dražja kot samo zlato. Kar polovica pridobljene platine se vporablja za izdelovanje draguljev, ostali del platine pa je neobhodno potreben za razne industrije. Vse visoki cen platine je potreba tako velika, da zaloga ne zadostuje. Po vsem svetu marljivo raziskujejo vse pokrajine, kjer bi mogli najti to preprosto rudno.

Čudno je, da je širokemu občinstvu zanimiva povest o platini tako malo znana. Platino so najprej odkrili v Ameriki pred mnogimi stoletji in rabili so jo za izdelovanje nakitov. Še danes pred okritjem Amerike so Indijanci rabili platino in tudi za vsakodnevne potrebe. Našli so starodavne nakite, na tisoče komadov, v grobovih Centralne Amerike, ki so baje ravno tako stari kot nakiti starih Egipčanov.

Platino so zopet odkrili Španci v Ameriki pred 1.600. Njihovi raziskovalci so stikali po zlatu in srebru in niso prepoznali vrednosti nove kovine. Uvideli so pa, da je platina gibka in obdelovalna; rabili so jo za razne svrhe. Ravno radi te svoje gibkosti se platina tako željno rabi v današnjem izdelovanju draguljev. Platina se daje tako lahko obdelovati, da so jo Španci rabili za poniranje srebrnjakov. Radi tega je bil uvoz platine v Evropo prepovedan.

Dandanašnja dva glavna vira platine sta Rusija in Južna Amerika. Sodi se, da so naslage platine v Uralu najbogatejše na svetu, ali od časa vojne se je malo delalo v Rusiji. Radi tega se platina sedaj večinoma pridobiva iz rudnika v Columbij. Precejšnjo količino platine so našli znotraj mej Združenih držav in je verjetno, da se bo tukajšnja zaloga še povečala.

Malokdo bi spoznal to dragoceno kovino, ako bi jo slučajno našel v naravi. Ne svetli se kot zlato, marveč v surovem stanju je topa in brez sijaja. Najbogatejše oblike te rude so dosti krat najdejo na površini in more se pobrati brez nikakega napora. Našli so že koške platine v vrednosti do \$35.000. Ameriški način iskopaevanja in rafiniranja se smatra najbolj znanstvenim.

Platina se pridobiva s tem, da se surova ruda najprej zmelje, dokler ne izgleda kot kak pesek. Platina se lahko spozna vsled njene velike težine napram drugim kovinam. Rafiniranje najprej apreminja ta kovinski pesek v nekako čudno gobasto anov, ki je še vedno brez sijaja. Kovina v tej obliki je mehka in se daje gnetiti s prsti. To luknjičavo anov potem stiskajo v ploščice.

Rafiniranje nadaljuje, dokler ni kovina 99% čista. V končni obliki izgleda precej topo in je seveda težka. Potem se navadno zvalja v palčice, tako drobne, da se lahko denejo v žep. V tej obliki je platina tako draga, da komad iste velikosti, kot je funt mila, stane \$25.000 in še več. Ves čas rafiniranja so delavci pod strogim nadzorstvom. Tovarne so zastražene kot kake kovarne denarja. O najmanjšem drobcu platine se vodi račun.

Še le tekem zadnjih trideset let so spoznali velikansko važnost platine za razne industrije. Ni dvoma, da bo platina v bodočnosti še bolj v rabi kot danes. Platina je dobila svoj sedanjji važni položaj v umetnosti in znanosti radi svojih posebnih vrtil. Ena izmed tej je okolnost, da ne izgubi svojega sijaja, ko je izložena zraku in kislinam, niti skozi dolgo let. Radi tega je jako mnogo rabi v zobarstvu in pri izdelovanju mnogih znanstvenih instrumentov. Leta vrtila je vzrok njene rabe pri draguljih. Nakiti, ki so jih odkrili v centralni Ameriki, so posedovali isti sijaj, kot pred mnogimi tisoč leti. Da so stari Egipčani poznali platino, bi bili

njihovi nakiti danes ohranjeni v originalnem sijaju. Njihovi nakiti pa so bili zlati.

Starodavni Amerikanci, ki so prvi kovali dragulje iz platine, rabili so jako enostavno in primitivno orodje, vendar je jim uspelo narezati platinske plošče to tenkosti papirja in napraviti iz njih prekrasne nakite. V platini je mogoče izdelovati najdrobnejše in najbolj komplicirane načrte. Radi tega je platina omogočila dekorativno umetnost.

Odkrili so tudi, da platina poseduje lastnosti, ki jo napravljajo izredno primerno v električnih napravah. Dasi stane mnogo več kot kovine, ki so se poprej rabili v elektriki, je njena raba postala neobhodna. Tudi v radiu se rabi mnogo platine.

Ena izmed največjih težkoč pri izdelovanju električnih žarnic je bila ta, da se najde nekaj, kar bi prenašalo električno strujo skozi steklo žarnice v notranjo žico in se pri tem radi gorke raztegnilo le, toliko, nič več in nič manj, kot se razteza steklo samo. Druge kovine se raztezajo več in zato nastajala drobna odprtina v žarnico, ki je vpuščala zrak. Žarnica je bila s tem pokvarjena. Po dolgi poskušaji se končno prišli na platino kot na idealno kovino, kajti platina se radi vročine razteza ravno toliko kot steklo. Dandanes vse električne žarnice imajo tanke žice platine v sebi, ki služijo kot vez med zunanjo električno strujo in žarečo žico znotraj žarnice. — F. L. I. S.

Pismo iz Ljubljane

Ljubljana, 14. jan. — Srečala sva se na dolenski cesti in krenila sva jo v ostarjo, kjer lepa Angelca toči dobro portugalko. Moj prijatelj je bil dobre volje, izplila sva ga par kozarec na zdravje vseh Amerikancev, ki so kdaj po morostu vasaovali in dekleta zapeljavali; občutil pa sem, da ima moj prijatelj spet nekaj na srcu. Kot po navadi sem potrpečljivo čakal, da mu odleže. Pri drugem politrpu sva se spomnila še najinega Janeza Černeta iz Wisconsin — moj prijatelj je zabobnal po mizi ti sto znano: "Snoč pa dav je slanca pala"...

Končno pa je spregovoril: "Ali si bral tisti 'Nerodni dnevniki'?" Vprašam začuden: "Kakšen Nerodni dnevnik? Saj vendar veš, da se pravi Narodni Dnevnik."

"Nerodni, nerodni Dnevnik. Ali ne veš, da je ta dnevnik res neroden? Najprej je bil ultranaroden, potem ultra kmečki, potem radicevski, potem radikalski in sedaj je ultra radikalno-klerikalški. Potem je ja neroden," mi je pojasnjeval moj prijatelj.

Pomisli sem malo in sem mu moral pritrčiti. Pokimal sem mu, češ, imaš prav, ali kaj ti je pa njegova nerodnost na poti?

Zasmehal se je tedaj moj prijatelj in dejal:

"Veš, čudim se ti, Joža, ali nič ne zasleduješ tega slavnega dnevnika, ti, ki vendar veliko bereš?"

Moral sem mu odgovoriti, da ga res redovito ne berem, ker nisem pristača njegovega načina prevračanja kozincev.

"No, Joža, ali ne veš, da je ta Nerodni Dnevnik napadel v svojem klerikalnem navdušenju našo ameriško 'Prosveto', češ, da je postala demokratska, ker poroča včasih tudi kaj o demokraciji, ki so na pr. v Ljubljani zmagali pri državnozbornih in občinskih volitvah in potolkli na veliko žalost Nerodnega Dnevnika klerikalce..."

"Vem, vem, Prosveta v Chicagu je velik list in njeni dve sredini nakladi sta večji kot njegova celotna Prosveta je seriozen list, ki poroča resnice brez ozira na levo in desno..."

"Čakaj, Jože, le počasi — veš, zakaj sem te napeljal na ta razgovor. Radoveden sem namreč, kaj bo sedaj ta Nerodni Dnevnik napisal, ko so se pri volitvah župana in mestnega sveta zvezali klerikalci z demokrati. Radikalci so se pa abstinirali. Kaj misliš, kaj bo? Ali bo sedaj proglasil mariborske klerikalce za

Frita Hermann:

SREČA V IGRI

Zivljenje piše samo najboljše povesti, jim kakor rutiniran avtor daje povdarek in moralo in nam ni treba drugega, kakor točno in resnično poročati.

Odkrito priznam, da sem v celem svojem življenju doslej poznal dva človeka, ki sta zadelala v loteriji. Nikdar pa nisem srečal nekoga, ki bi dobil glavni dobiček in zdaj niti ne verjamem, da tak človek sploh živi.

Toda kdor pozna Ema v malem mestecu severne Nemčije, o kateri hočem pisati, ji bo gotovo prisodilo toliko sreče, da zadene v loteriji. So ljudje, ki jih moraš prištevati tistim, katerim se sreča smehlja.

Ema je vsak dan kupovala svoje potrebščine pri branjevcu, ki je prodajal vse, kar je potrebno za dom. Gospod Hummel je bil dober trgovec, ki je daroval otrokom bonbona, in deklamiral dobre besede, da so se prišle. Nekega dne je gospod Hummel prevzel tudi zastopstvo neke loterije in — neverjetno — kako je razpečal srečke med svojimi odjemalci. Tudi Ema je bila njegova žrtev, dasi jo je težko pridobil.

Gospod Hummel je kupil srečko! In že v par dneh popolnoma pozabila nanjo. Ne zaradi povrnosti, ampak kar tako, ker ni verjela. In tedaj je božinjlo sreče ugriznilo, da pokaže Ema, da ne vera ni zmoli upravičena.

Dobra Ema, ki ni brala časopisov, ne objav o izbranih srečkah, je dobila 20.000 mark.

Gospod Hummel se je močno prestrašil, ko je to ugotovil. In potem je konstatiral, da je od sila slab loterijaki zastopnik, če je dobiček prodal, druge pa pri držal. Pažljivo ga je mamila zločina nakana, da bi Ema odtegnil njen delež, potem pa je zmagala njegova poštenost. Sklenil je, izplačati ji le 10.000 mark.

Ema je verjela v svojo srečo šele tedaj, ko je držala deset bankovcev v svojih debelih, rdečih rokah, se zahvalila gospodu Hummlu za pomil, naj nikomur ne pravi o svojem uspehu in je smehljaje odšla.

Gospod Hummel se je smejal in bil prepričan, da je napravil dobro kupčijo. Dobro dekle ni niti zahtevalo, da se prepriča o pravilnosti zadeve. Potem se je jezil, da ni rekel samo 8000 mark.

Ema se ni omožila. Bog varuj! Odpevala je službo in odpotovala v bližnje, dobre tri kilometre oddaljeno okrajno mesto. Nakupila je obleke in perila in najnovejših klobukov in seveda zafranastorumen solinčnik. Potem je povabila vse prijatelje v restavracijo na gostilo. 6000 mark je posodila še prej svojemu ženinu, a tem uspehom da je zvečer izostal, ker je odpotoval v Berlin.

Bržkonega še danes ni nazaj. Ema se je neprijetno razkosatila in dala ni nikomur izdala, odkod ima denar, je vsak vedel, da ni navajena takega življenja. Toda hotelir in plačilni natakar ne vprašajo nikdar, odkod polna denarnica; če je le vse plačano.

Pač pa se je nek postaren mož v civilu, ki je slučajno pil v sosednji sobi svoje pivo, pričel zanimali za čudno družbo in veselo gostiteljico.

Jedli so vse, kar je premogel jedilni list, pili najboljše vino in naročili proti jutru še turško kavo.

Tedaj je bil prijazni gospod v civilu mnenja, da je njegov čas prišel in postavil je dobro Ema pred vrata.

"Kriminal!"

"Oh," je rekla Ema, vendar se ni bala, ker je imela čisto vest.

"Povejte mi takoj, odkod imate toliko denarja."

"To vas nič ne zanima."

"Če nečete povedati, vas moram vzeti s seboj."

demokratije? — Ha, ha!" In smejal se je prefrigano.

— "Imaš prav, prijatelj, tudi jaz sem radoveden na novo nerodnost tega dnevnika, kakor sem res — Jože iz morasta."

Emi so v ille solze po licih. Bila je že dovolj ne srečna, da ni prišel njen ženin in poleg tega je pred par minutami poravnala račun, ki je bil aa njene pojme fantastičen.

"Če vam pravim gospod Kriminal, da sem poštenim potom prišla do denarja, vam to gotovo zadošča."

Toda detektivu očividno ni zadoščalo. Zahteval je pojasnila.

"Bila sem koza," je pravila Ema. "Pustila sem dobro službo, samo zaradi tega, ker sem v loteriji zadelala 10.000 mark..."

Detektiv se je smehljaj. Ta zvičaja mu je bila znana.

"Saj bom vse poravnala, gospod Kriminal! Jutri bom že zopet pri delu... Samo pustite prosim..."

"Kje ste vzeli teh 10.000 mark?"

"Če že hočete — pri gospodu Hummlu."

"Čujte, gospodična! Vi boste zdaj odšli z menoj, čisto tiho, da ne zbuda pozornosti. Vprašala bova gospoda Hummla in..."

Detektiv je upal, da bo na ta način njeno laž popolnoma razkrinkal. Ema je pritrdila.

"Pojdite!"

Skoraj na cilju je pričela detektivu težiti dolga pot.

"Veste kaj," je dejal, "izročite mi ostanek ukradenega denarja, pa vas pustim..."

"Ne," je izjavila Ema, "najprej vprašajmo Hummla."

Ema je pri Humlovih resolutno posvonila. Gospod Hummel je vstal in odprl okno.

"Kdo je tu?"

"Policija!" je kričala Ema.

Hummlu so klecnla kolena.

"Pridem takoj!"

In potem je prišel, tresoč se in bled, pred Ema in pred pravico.

"Prosim bodite tako prijazni in povejte temu gospodu natančno, koliko denarja sem zadel v loteriji, gospod Humel. Toda natančno. Policija se zanima za to stvar."

"Dobro, da ste prišli, gospodična Ema. Žal sem šele pravkar izvedel, da ste premalo dobili. Imate pri meni še 10.000 mark."

"Ah!", je rekla Ema.

Detektiv je menda amatral, da je stvar v redu, ker je v galopu odkuril okrog bližnjega ogla. Gospod Hummel je pričel sumiti.

"Je bil to res policist?"

"Ne vem. Vaj trdi je. Če vam je prav, gospod Hummel, pa denar lahko kar s seboj vzamem."

Hummel se je penil od jeze, vendar kaj mu je preostajalo.

"Gospodična Ema, vrnite se dopoldne. Zdj poneti je prepozno in zlobnih ljudi je dovolj, ki vas spravijo ob srečo."

"Vi ste res dober človek, gospod Hummel."

Ema je bila pametno dekle in je počakala do drugega dne na denar. In do danes se ji še ni zjasnilo, kakšna sreča je včasih za človeka, če pade v roke pravice.

NOVE KNJIGE.

V Ameriko in po Ameriki. Spisal Anton Kristan. Ljubljana 1928. Zadruga založba. Tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru.

Avtor je zbral svoje potopisne članke, ki so bili objavljeni v raznih listih in jih izdal v knjigi, ki šteje 80 strani, dodal pa je predgovor in zagovor ter spis "O Ameriki," ki je delo evropskega žurnalista Feilerja in ameriškega radikalca Scott Nearinga. Knjiga je posvečena "mojim ljubim prijateljem iz Amerike." Delo mora zanimati starokrajce, ki še ne poznajo Amerike in naših večjih naselbin, je pa ravno tako zanimivo za ameriške rojake, ki hočejo vedeti, kake vtise so naredili na pisatelja, ki se je v problem letu mudil v naši aredi. Kdor še ni čital Kristanovih vtisov iz Amerike, naj si naroči to knjigo. Cena ni omenjena, lahko se pa obrne na "Proletarce" (3639 W. 26th St., Chicago), kjer bo nedvomno vsakčas na prodaj.

Narodni Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Dr. V. Korun:

ZAJEC V OBARI

"Pridi drevi k nama na večerjo!" tako je bilo napisano na eni strani vizitnice, na drugi pa tiskano: Janko Slatin in soprog. — Odzval sem se, kakor že tolikokrat, pa prav rad, ker sta mi bila Slatina ljubja prijatelja in se pri njiju ni večerjalo slabo. Bila sta mlada zakonska dvojica, v dobrih razmerah, že pet let poročena, pa brez otrok; zato nekoliko nervozna.

Ko sem prišel, sta bila do mene ljubezna kakor navadno; pač pa sem opazil, da sta med seboj nekam kratkih besedi. Medtem tudi po temle: običajno sta klicala drug drugega "Muci" in "Muki", danes pa ne, ampak puno po imenih: Ana in Janko.

"Malo hudoorja se je privlečlo na njhovo zakonsko" nebo, sem dejal sam pri sebi. "Kaj pa da, zmeraj ne more solnce sijati." In res, majhnih prepričkov, pojavljajoč se v medsebojnih ugovorih in oporokah, so že med uradnimi jedmi sijali na dan. Pozvan na razsodnika, sem jih skušal poravnati, da sem obema ugodil. Če me je gospa vprašala: "Kaj ne, gospod Drobež,

da imam prav?" sem odgovoril: "Gotovo, gospa." Tako sem pa pristavil: "Vendar bi utegnil tudi Janko prav imeti. Gre pač za to, s katere strani se stvar presoja." Enako modro sem razsodil, kadar me je Slatin pozval, naj izrečem svoje mnenje o kakih njegovih trditvah. Sklepal sem: Kaj za to, ako rečem, da je sneg ponekod bel, po drugod črn? Svet se zato ne podere! Kakor se v resnici ni.

Nasproti temu sta se gostitelja čedalje bolj razvnela. Zato sem se uveril, da ju z modrovanjem ne bo mogoče pomiriti. Ubral sem torej drugo pot. Norčevati sem se začel iz njune natančnosti, hoteč s tem doseči, da bi sama izprevidela smešnost prerokanj, ki zanje ni bilo prav nikakega vzroka. Zamere se mi pa kot staremu prijatelju itak ni bilo treba bati.

Ko je na velikem ploščem krožniku prišla na mizo glavna jed, zajec v obari, tedaj je res počelo. Of nevalečnosti stih želočev! Saj so iz dišeče omake vendar tako vabljivo lukali rumeni kosci skupne zajčevine kakor solnčni otoki blaženih spredi elzjakga morja, na njih pa so se bleščali umetno nasajeni drobji bele slanice! Tik prvega pa

drug krožnik, v obliki široke piramide zvrhan jajčih cmokov! In vonjavi hlap, ki je puhtel naokrog, kako prijetno je ščegetal nosnice!

Ni ga, bi mislil, ki bi mu mogel ta božanski dar dati povod za gnev in preprič. Vsa jaz sem bil že pri pogledu nanj ves prevzet. Niti spomnil se nisem, da so zajci še pravkar uživali varstvo. Drugače pa Janko. Kadar je segel po jedi, je srdito dregal v mesni kos ali cmok, preden ga je odnesel na krožnik. Tu ga je pa premetaval sem ter tja, kakor da bi imel snop slame pred sabo. Zraven je venomer grodnjal, da bi bila jed mnogo boljše, ko bi bila tako pripravljena, kakor je on želel: "Zajec ni okusen v omaki, ampak pečen; pečen na presnem maslu ter z limonjim sokom nacičan!"

Rekel slastno cmokaje. "To bi bila jed ne pa v tej žerki obari in s težko prebavljivimi cmoki!" "Kak si misliš? Kaj ne, gospod Drobež? Mladšega zajca naj bi bil ustrelil, pa bi mu ga spekla. Stara žival je pa le obarjena dobra. Sicer pa — ali se vam ne zdi zajec v obari okusnejši od pečenega? Kaj pravite, gospod Drobež?"

"Imate popolnoma prav, gospod Drobež!"

spa! Takale omaka, ki se v njej koplje zajec in cmoki, je izborna jed, izborna, vam pravim."

Pri teh mojih besedah pa se je Slatin grdo namrdnil in je še arditje dregal z vilicami po krožniku. Zato sem svojo trditve spet omejil: "Vendar tudi Janko bi utegnil prav imeti, ker pečen kosi, oroseni z maslenimi kapljicami in ocikani z limonjim sokom, so tudi svoje vrste delikatesa."

"Slušaj!" je zdajci vzkliknil Slatin ter poakočil od vesolja. "Slušaj! Delikatessa! Je rekel spod Drobež, in on ve, kaj je dobro."

"Svoje vrste delikatessa! Je rekel, pa ne absolutna delikatessa! Je razumeš, kaj to pomeni," je siknila gospa Ana in oči so se ji zaiskrile. "S tem je pa rečeno, da je tudi obarjeni zajec lahko delikatessa. Kaj ne, gospod Drobež?"

"Kako pa, kako pa!" sem v enem dihu pritrjeval: nato sem pa dejal: "Draga prijatelj! Pri tej preporni točki, ali nam kaka jed diši ali ne, gre pred vsem za to, v kakšnem stanju smo, v telesnem pa tudi duševnem. Ako smo lačni, ni mogoče, da bi zajca, bodi obarjenega bodi pečenega, ne uživali s slastjo. Če smo pa siti in siti, bi pa tudi najslajši jedi ne jedli s to kom."

Menil sem, da me bosta razumela. Pa nič takega. Še huje je prišlo.

"Meni se pa zdi," se je oglašal Janko, "da kakovost jedi največ zavisi od kakovosti kuharice."

"Ali ališite, gospod Drobež? Očita mi, če da sem alaba kuharica!" je jeknila gospa in solze so jo zalile. "Kaj boš ti sodil? Ti si pa slab lovec! Sicer ne bi ustreljal zajcev v prepovedanem času kakor kak divji lovec!"

Pri teh gospejnih besedah je Janko močno zardel. "Slab lovec! Slab lovec!" je zajecjal. "Kaj bi govorila, ko nič ne razumeš! Ali sem jaz kriv, da mi je v cev prišel, ko sem sprožil na jerebice?"

"Haha! Odklej pa zajci po zraku letajo, kakor jerebice? Haha!"

Ta porog je Slatina hudo zabolet. Od jeza je pihal in srdito mahal s servijeto po mizi. "Mar ga ne bi bila pripravila!"

"Kam naj bi ga bila pa dala? Ali konjaču, da bi v vse mesto zvedelo o tvoji lovski areti?"

Ničesar se ni huje bal, nego da bi se raznesel glas o njegovem ponesrečenem nmirodstvu. Povešil je oči in umolknil. Tedaj sem posegel vmes: "Prijatelj!" sem dejal. "Gospa soproga je zelo modro ukratila, da je zajca pripravila v obari. Le pomisli! Če bi ga bila spekla, bi moral na mizo vsakako še v času, ko ga je čuval zakon. Ker je bil pa več dni v kvaši, je potekla ona hudimanska doba. Kaj ne? Danes imamo drugega septembra. Vidíš! Zajec ni več prepovedan. Torej le po njem, prijatelj!"

Moja ugotovitev ni bila brez učinka. Zasmejal se je; čemerčnost ga je minila.

Gospe pa ni bilo po godu, da se je pomirila, ne da bi jo bil prosi odpuščanja za žalitev. Vnovič se je zasolila: "Niti minute ne ostanem več pri njem. Ločiti se dam, pa je!" je zaihtela.

"Gospa Ana, nikar tja v en dan!" sem jo pogovarjal. "Vajša želja je vendar, da bi vam usoda naklonila sinka in hčerko. Brez moša pa ne bo nič. Verjemite mi! Otroci se ne rodijo kar tako — iz prahu kakor bolha."

Zdaj se tudi ona ni mogla zdržati. Smeh jo je poasil: "Kaj? Ali se ta gomazen iz prahu zaploja?"

"Kako pa drugače! Tako vsaj trdi moja strežnica Mica, ki ve vse, ker čita stoletno pratio."

Led je bil prebit. Dobra volja se je vračala. Ne dolgo, in spet sta bila "Muci" in "Muki" pa pridno sta segala po zajcu — kolikor ga je še ostalo, zakaj najboljša kosa sem bil že jaz pobral. Prav jima! Kaj se pa pripravata, kadar medika zajec iz obare!

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

RAZNO

Kako je zvedel Franc Jožef za Rudolfovo smrt. V "Neue Freie Presse" objavlja vladni svetnik Wertheimer poročilo iz doslej neznanih virov, kako je avstrijski cesar Franc Jožef doživel za smrt svojega sina Rudolfa v Mayerlingu.

V času, ko se je odigrala mayerlingška tragedija, je bila znana dunajska igralka Katarina Schrattova že v dobrih zvezah s cesarjem. Obs, cesar in cesarica, sta večkrat povabila Schrattovo v ožjo družbo, kar se je sveda zgodilo na cesarjevo povelje. Za Rudolfovo smrt je prva izvedla Elizabeta. Cesarica si ni upala sama k svojemu soprogu. Poslala je po Katarino Schrattovo ter jo je prošila, naj jo spremlja k vladarju.

Vzela je Schrattovo pod pazduho in se je napotila v cesarjev kabinet. Iz ust obeh žensk je doznal Franc Jožef strahno novico, da je izgubil edinega sina, monarhija pa prestolonaslednika. Prizor je bil zelo pretresljiv. Cesar je zatulil, toda se je takoj pomiril.

Madžarski grof Julij Andrasy je prišel tista dni k cesarju v avdienco. Kondoliral mu je in je bil zelo presenečen, ko se mu je cesar za socialno kratko zahvalil nato na hit napeljal pogovor na politiko. Niti z besedico ni Franc Jožef pokazal, da ga je tragedija zadela v živo. Njegova življenjska moč je ostala neokrnjena. Na obrazu se mu je sicer poznalo, da je mnogo trpel, toda ljudem je kljub temu izjavljal, da se počuti dobro.

Edina njegova skrb je velela tiste dni cesarici. Ta se je zaradi dogodka vedno bolj odtegnala okolici in žarek družinskega življenja na dunajskem dvoru je postala nadvojvodinja Valerija. Tolažila je očeta in mater.

Na cesarico je Rudolfova smrt vplivala tako porazno, da so se bali za njeno pamet. Ker je Elizabeta izrazila željo, da bi šla rada v Wiesbaden in je potovala incognito, so se že na dvoru jale širiti vesti, da je cesarica zblaznela. Tem govoricam je napravil konec višji dyorni mojster princ Konstantin Hohenlohe. Pred odhodom na potovanje je cesarica prebrla vse svoj prosi čas v cesarjevi delovni sobi, odpeljala pa se je v spremstvu najzanesljivejših ljudi, medtem ko se je po njenem odhodu Franc Jožef posvetil trdnemu delu ter je na ta način zatrl grozni udelec, ki še danes ni popolnoma pojasnjen v svojem poteku.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Ko sem se jaz prehladil

"Ko sem se jaz prehladil," nam piše Mr. Ant. Vosech iz Denver, Colo., "tedaj jaz vem, da me Trinerjevo grenko vino zopet pravilno popravi." Resnično, ni je gotovjeje poti, da preženete prehlad. Trinerjevo grenko vino vam očisti trave, jih privrabi k rednemu delovanju, očista vam ves životni sistem in poveča življenjsko odpornost. V vseh lekarnah. Pišite na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., po BREZPLAČNI VZOREC, priložite 10c za pošiljstvene troške.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime
Naslov
Mesto 02

CLANI IN DRUŠTVA SNPJ.

Na rokiah imamo še nekaj Zapisnikov 8. Redne konvencije SNPJ in ker je sedaj prišla naprava o pravih SNPJ za bodočo konvencijo, je zelo ugodna prilika, da si nabavite ta zapisnik. Kdor nam pošlje 15c v polnih znakih, mu pošljemo ta zapisnik. Pišite na: Knjižarna Matice SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ali želite sami pravilno pisati in štati slovenski narčni ali angleški slovenski, katere je izdala in ima na prodaj Knjižarna Matice S. N. P. J.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vseh dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC!, vredno \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$8.00.

Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$8.00.

To velja za člana S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.20.

Lažje dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig. n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HEBTENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljete \$4.60. Ali pa za \$3.00 pošljete list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.60.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsi mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravnništvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime
Naslov
Država Čl. društva
Pošiljam \$.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

NAROČNIKI POZOR!

Zaenjenje (Dec. 31-27) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo ravnoma, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejme, je mogoče vstavljati, ker ni plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljati vnapred napakega naloga, pišite nam dopisnico in avditio stari in novi naslov.

Naki zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Član S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za svoto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero a leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.30.

Za Evropske stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tiskarske stane za Evropo \$1.70. Nani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnice lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.